

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Autor scenariusza: Agnieszka Graboś

Przedmiot: Biologia

Poziom nauczania: III

Szkoła: Technikum Mechaniczne, LCKZiU w Lublinie

Temat: Zasady racjonalnego odżywiania się

Czas trwania: 45 minut

Cel ogólny: Uczeń przedstawia zasady racjonalnego żywienia.

Cele operacyjne:

Poziom wiadomości:

A. Zapamiętanie wiadomości - uczeń:

- definiuje pojęcie bilans energetyczny,
- wymienia zasady zdrowego żywienia.

B. Zrozumienie wiadomości - uczeń:

- wyjaśnia, czym są bilans energetyczny dodatni i bilans energetyczny ujemny,
- opisuje piramidę zdrowego żywienia i stylu życia.

Poziom umiejętności:

C. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych - uczeń:

- oblicza wskaźnik BMI dla osób obu płci w różnym wieku i określa, czy te osoby mają nadwagę, czy niedowagę,
- charakteryzuje zasady komponowania zdrowego talerza.

D. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - uczeń:

- proponuje trzy działania, których podjęcie pozwoliłoby zmniejszyć ryzyko wystąpienia otyłości u nastolatków.

Cele wychowawcze:

- a) kształtowanie nawyków zdrowego odżywiania,
- b) nabywanie umiejętności rozwiązywania problemów,
- c) kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych.

Metody:

- metody eksponujące: prezentacja multimedialna, film,
- metody podające: pogadanka,
- metody problemowe: ćwiczenia.

Formy: indywidualna, zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do Internetu, tablica multimedialna,
- prezentacja multimedialna w aplikacji Microsoft Office Power Point - Załącznik_1
- podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum „Biologia na czasie”, Anna Helmin, Jolanta Holeczek, Wydawnictwo Nowa Era;
- infografika „Piramida zdrowego żywienia i stylu życia dzieci i młodzieży 4-18 lat i zasady zdrowego żywienia; Narodowe Centrum Żywności i Żywienia <https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2022/03/piramida-zywienia-dzieci-i-mlodziezy-z-zaleceniami.pdf>
- film: Czym jest talerz zdrowego żywienia https://www.youtube.com/watch?v=x0J3sNNb7_s
- infografika „Otyłość wśród dzieci i młodzieży” https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/21-infografika_otylosc-wsrod-dzieci-i-mlodziezy-na-swiecie.pdf
- ćwiczenia interaktywne na platformie Wordwall <https://wordwall.net/pl/resource/53774486/biologia/bilans-energetyczny>
<https://wordwall.net/pl/resource/53785400>

Kształtowane kompetencje kluczowe:

1. Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.
2. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności.
3. Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.
4. Kompetencje cyfrowe.
5. Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

I. Faza przygotowawcza

1. Przeprowadzenie czynności organizacyjnych – powitanie klasy, sprawdzenie obecności, wpisanie tematu do dziennika.
2. Podanie tematu i uruchomienie prezentacji Power Point.

„Twoje pożywienie powinno być lekarstwem, a Twoje lekarstwo powinno być pożywieniem.” – Hipokrates.

*Zasady
racjonalnego
odżywiania się*

3. Nauczyciel określa cele lekcji.

Po dzisiejszej lekcji będziesz umiał:

- Opisać pojęcie bilansu energetycznego
- Określić ile kilokalorii dziennie powinieneś spożywać
- Skonstruować piramidę zdrowego żywienia i stylu życia
- Obierać wielkość porcji i proporcje składników posiłków
- Obliczyć BMI

2

II. Faza realizacyjna

Nauczyciel przeprowadza pogadankę na temat zapotrzebowania energetycznego organizmu zadając pytania:

- *Ile energii potrzebujemy z pokarmu?*
- *Od czego to zależy?*

*Ile potrzebujemy energii z pokarmu?
Od czego to zależy?*

Wszyscy potrzebujemy pokarmu, aby rosnąć, rozwijać się lub uzyskać energię niezbędną do życia i przeprowadzania procesów życiowych.

Zapotrzebowanie organizmu na konkretne składniki pokarmowe, a także zapotrzebowanie na energię zależy od:

- wieku
- płci
- stanu zdrowia
- wzrostu
- masy ciała
- wykonywanej pracy
- aktywności fizycznej
- stanu fizjologicznego (np. ciąży)

3

Uczniowie odpowiadają na pytania, określając czynniki, od których zależy zapotrzebowanie energetyczne organizmu oraz poznają ilościowe zapotrzebowanie na energię w kcal/dobę dla różnych grup osób.

Zapotrzebowanie energetyczne organizmu:

Grupa ludności	Kcal/osobę/dobę
Dzieci 1 - 9 lat	1300 - 2100
Młodzież płci męskiej	3000 - 3700
Młodzież płci żeńskiej	2600 - 2800
Mężczyźni – lekka praca	2400 – 2600
Mężczyźni – ciężka praca	3500 - 4000
Kobiety – lekka praca	2100 - 2300
Kobiety – ciężka praca	2900 - 3200

Uczniowie poznają definicję: bilansu energetycznego oraz jego rodzajów: dodatniego i ujemnego bilansu energetycznego.

*Co to jest
bilans
energetyczny?*

Bilans energetyczny to różnica między ilością energii dostarczanej w pożywieniu a ilością energii zużywanej na procesy metaboliczne i codzienną aktywność.

• Ilość energii zużytej < Ilość energii dostarczonej
Dodatni bilans energetyczny

• Ilość energii zużytej > Ilość energii dostarczonej
Ujemny bilans energetyczny

Uczniowie wykonują ćwiczenie interaktywne na platformie Wordwall. Link do zadania umieszczony jest na szkolnej platformie Moodle.

<https://wordwall.net/pl/resource/53774486/biologia/bilans-energetyczny>

Jaki jest najlepszy bilans energetyczny?

Najlepszy bilans energetyczny = ???

Ćwiczenie 1

- [QUIZ - Sprawdź się](#)

Uczniowie odpowiadają na pytania na swoich smartfonach, jeden z uczniów rozwiązuje zadanie na tablicy interaktywnej.

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz

1:12 ✓ 0

Jaki jest najlepszy bilans energetyczny dla osoby, której zapotrzebowanie wynosi 3000 kcal?

A 0	B - 400 kcal	C + 500 kcal
--------	-----------------	-----------------

1 z 3

Bilans energetyczny

wg Zdrowie

Technikum Biologia

Udostępnij

Edytuj elementy Osadź Więcej

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Koło fortuny
- Znajdź parę
- Pokaż wszystko

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

1:40 ✓ 1

Jakie są konsekwencje dodatniego bilansu energetycznego

A niedowaga B gromadzenie tkanki tłuszczowej C zużywanie własnych tkanek

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Kolo fortuny
- Znajdź parę

Pokaż wszystko

Udostępnij

Bilans energetyczny

wg: Zdrowie

Technikum Biologia

Edytuj elementy Osadz Więcej

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

0:10 ✓ 0

Jakie są konsekwencje ujemnego bilansu energetycznego

A otyłość B niedowaga C gromadzenie tkanki tłuszczowej

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Kolo fortuny
- Znajdź parę

Pokaż wszystko

Udostępnij

Bilans energetyczny

wg: Zdrowie

Technikum Biologia

Edytuj elementy Osadz Więcej

Odpowiedzi do Ćwiczenia 1:

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

Pokaż odpowiedzi ✓ 3

- 1 Jaki jest najlepszy bilans energetyczny dla osoby, której zapotrzebowanie wynosi 3000 kcal? 0 ✓
- 2 Jakie są konsekwencje dodatniego bilansu energetycznego? gromadzenie tkanki tłuszczowej ✓
- 3 Jakie są konsekwencje ujemnego bilansu energetycznego? niedowaga ✓

Wstecz

Bilans energetyczny

wg Zdrowie

Technikum Biologia

Udostępnij

Edytuj elementy Osadź Więcej

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Koło fortuny
- Znajdź parę

Pokaż wszystko

Nauczyciel podsumowuje ćwiczenie i wyświetla slajd z podsumowaniem Ćwiczenia 1.

Jaki jest najlepszy bilans energetyczny?

Najlepszy bilans energetyczny = 0

Nauczyciel wyświetla grafikę przedstawiającą dane wskazujące na znaczny wzrost otyłości u młodzieży na przestrzeni lat 1975-2016. Uczniowie na podstawie grafiki poznają skutki

otyłości dla zdrowia, odczytując głośno informacje z planszy.

Dodatni bilans energetyczny

Link: Skutki otyłości wśród dzieci i młodzieży

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie:

- *Jak możemy spalić zbędne kalorie?*

Uczniowie podają przykłady z wyświetlanej tabeli, a następnie wykonują zadanie interaktywne – Ćwiczenie 2 na platformie Wordwall. Link do zadania umieszczony jest na szkolnej platformie Moodle.

Możemy wyrównać dodatni bilans energetyczny dzięki zwiększeniu aktywności fizycznej

Jak możemy spalić zbędne kalorie? – Ćwiczenie 2

[Link: https://wordwall.net/pl/resource/53782847](https://wordwall.net/pl/resource/53782847)

Rodzaj aktywności	Kcal/godz.
Leżenie	26
Spacer (5 km/godz.)	400
Bieganie (9 km/godz.)	650
Jazda rowerem (21 km/godz.)	850
Pływanie (40m/min)	530
Sprzątanie	250
Taniec	500

Uczniowie odpowiadają na pytania na swoich smartfonach, jeden z uczniów rozwiązuje zadanie na tablicy interaktywnej.

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

0:06 ✓ 0

Jak możesz spalić zbędne kalorie pochodzące ze zjedzenia hamburgera, w skład którego wchodziła bułka, kotlet, ogórek, kapusta biała, majonez i ketchup. Hamburger dostarczył Ci 800 dodatkowych kcal. Ile czasu powinieneś spacerować, aby spalić zbędne kalorie?

A 2 godz. B 1 godz. C 0,5 godz.

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

Test

Anagram

Pokaż wszystko

Osadź na własnej stronie internetowej

Spalanie kalorii

Udostępnij

Edytuj elementy Osadź Więcej

Odpowiedź do Ćwiczenia 2:

Pokaż odpowiedzi ✓ 1

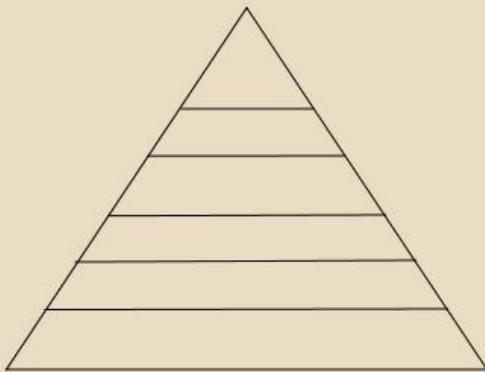

1

Jak możesz spalić zbędne kalorie pochodzące ze zjedzenia hamburgera, w skład którego wchodziła bułka, kotlet, ogórek, kapusta biała, majonez i ketchup. Hamburger dostarczył Ci 800 dodatkowych kcal. Ile czasu powinieneś spacerować, aby spalić zbędne kalorie?

2 godz. ✓

Nauczyciel wyświetla schemat piramidy zdrowego żywienia. Uczniowie przekazują informacje, które kojarzą im się z piramidą żywieniową. Następnie nauczyciel prezentuje obowiązującą piramidę

Co wiesz na temat piramidy zdrowego żywienia?

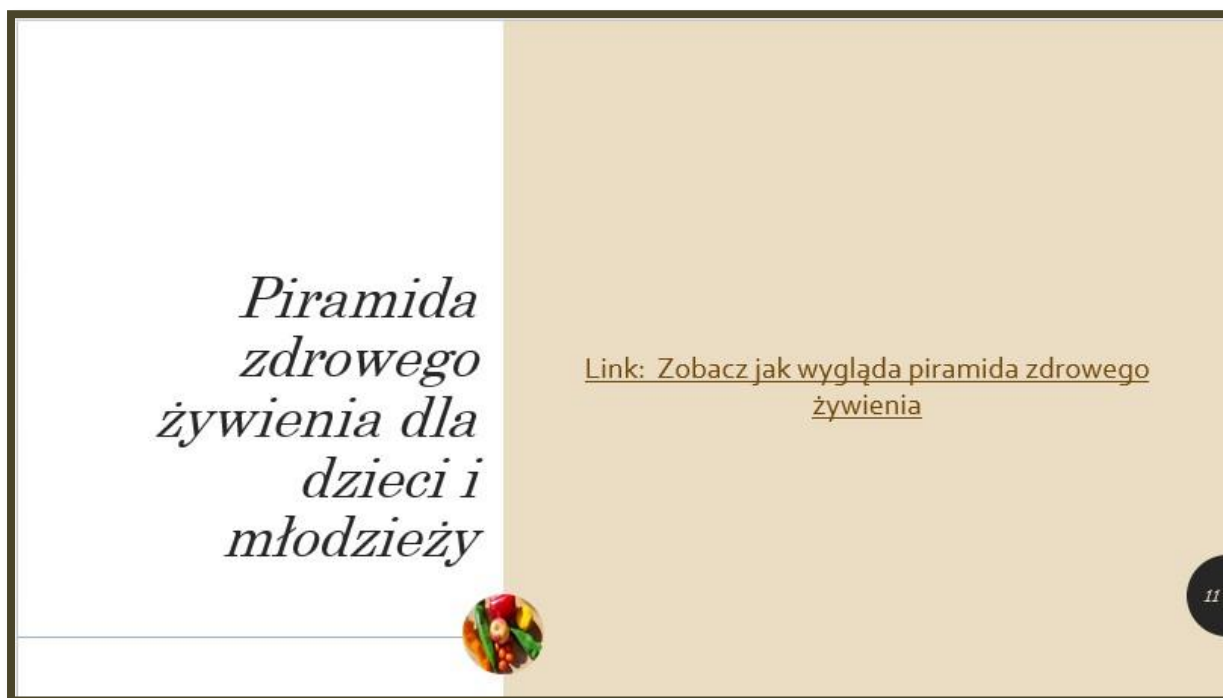

10

Uczniowie przekazują informacje, dotyczące piramidy zdrowego żywienia. Nauczyciel prezentuje obecnie obowiązującą piramidę żywieniową, opracowaną przez Narodowe Centrum Edukacji:

<https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2022/03/piramida-zywienia-dzieci-i-mlodziezy-z-zaleceniami.pdf>

Uczniowie konfrontują swoją wiedzę i uzupełniają ją. Nauczyciel koryguje ewentualne błędy uczniów, które pojawią się w ich wypowiedziach. Uczniowie poznają także zasady zdrowego żywienia.

Nauczyciel prezentuje film: „Jak skomponować talerz zdrowego żywienia?”

https://www.youtube.com/watch?v=x0J3sNNb7_s

Czym jest talerz zdrowego żywienia?

[Link: Obejrzyj film- Jak skomponować talerz zdrowego żywienia](#)

12

Po obejrzeniu filmu uczniowie odpowiadają na pytania nauczyciela, dotyczące komponowania talerza zdrowego żywienia. Nauczyciel przedstawia także zasadę dłoni, określającą właściwą ilość spożywanych produktów z różnych grup składników pokarmowych. Pyta uczniów:

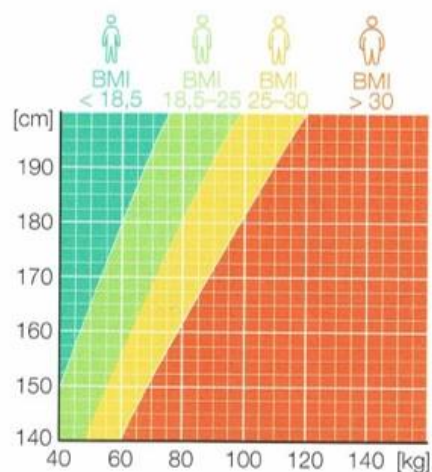
- *Dlaczego ta zasada ma charakter uniwersalny dla każdego człowieka?*

Nauczyciel wyjaśnia pojęcie wskaźnika masy ciała BMI oraz przedstawia wzór na jego obliczenie. Uczniowie samodzielnie wykonują obliczenia i zapisują je w zeszycie. Następnie korzystając z wykresu na prezentacji określają w jakiej grupie BMI znajduje się obliczony wynik (niedowaga, prawidłowa masa ciała, nadwaga, otyłość).

Czym jest BMI i jak je obliczyć?

BMI (ang. Body Mass Index) –
Wskaźnik Masy Ciała

$$\text{BMI} = \frac{\text{masa ciała [kg]}}{(\text{wzrost [m]})^2}$$

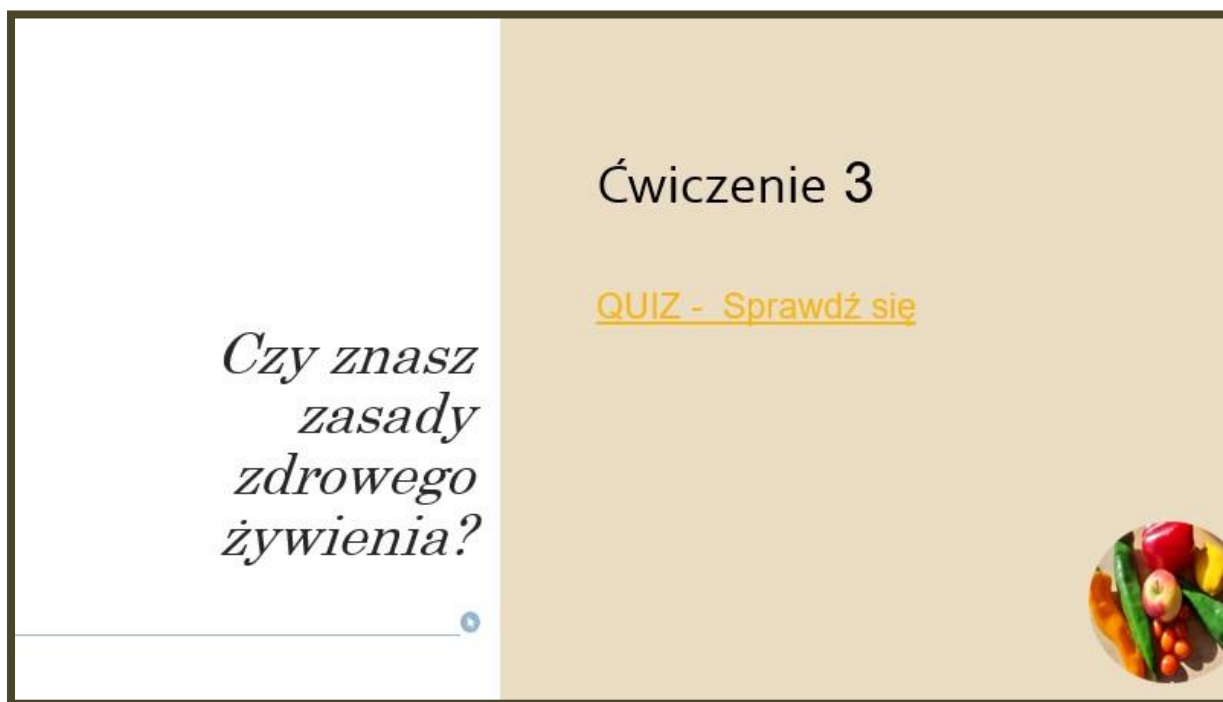
- niedowaga – zwiększone ryzyko rozwoju chorób
- prawidłowa masa ciała – normalne ryzyko rozwoju chorób
- nadwaga – zwiększone ryzyko rozwoju chorób
- otyłość – wysokie ryzyko rozwoju wielu chorób

13

III. Podsumowanie lekcji

Uczniowie wykonują quiz: interaktywne Ćwiczenie 3, podsumowujące informacje zdobyte na lekcji. Link do zadania z platformy Wordwall umieszczony jest na szkolnej platformie Moodle.

<https://wordwall.net/pl/resource/53785400>

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz

0:33 Zaznacz 2 odpowiedzi ✓ 0

Wskaż 2 właściwe informacje. Jedzenie słodczy korzystniej zastąpić

A orzechami B owocami C słodkimi napojami D napojami energetycznymi

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleslajd
- Odkryj karty
- Karty Fortuny
- Przebieg choroby

◀ 2 z 9 ▶

Zasady zdrowego żywienia

Udostępnij

Edytuj elementy 0/0 0/0 0/0

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz

1:04 ✓ 0

Wybierając produkty zbożowe najkorzystniej jest spożywać produkty pełnoziarniste

A Prawda B Fałsz

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleslajd
- Odkryj karty
- Karty Fortuny
- Przebieg choroby

◀ 3 z 9 ▶

Zasady zdrowego żywienia

Udostępnij

Edytuj elementy 0/0 0/0 0/0

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz

1:18 ✓ 0

Dzieci młodzież powinny codziennie mleko lub produkty mleczne. Podaj ile szklanek mleka powinni wypijać?

A 1-2 szklanki B 3-4 szklanki C 5 szklanek

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Koło fortuny
- Pokaż wszystko

Zasady zdrowego żywienia

wg. Zdrowie

Technikum

Udostępnij

Edytuj elementy Osadz Więcej

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

1:30 ✓ 0

Ujemny bilans energetyczny może prowadzić do otyłości

A Prawda B Fałsz

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Koło fortuny
- Pokaż wszystko

Zasady zdrowego żywienia

wg. Zdrowie

Technikum

Udostępnij

Edytuj elementy Osadz Więcej

Wordwall Twórz lepsze zajęcia w krótszym czasie

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

1:43 ✓ 0

Ile posiłków dziennie powinniśmy spożywać wg. podstawowych zasad żywienia?

A 4 B 5 C 3

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Teleturniej
- Odkryj karty
- Koło fortuny
- Pokaż wszystko

Zasady zdrowego żywienia

wg. Zdrowie

Technikum

Udostępnij

Edytuj elementy Osadz Więcej

Wordwall Twórz materiały zgodnie ze indywidualnym celem

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

1:54 ✓ 0

Tłuszcz zwierzęcy korzystniej jest zastąpić tłuszczami roślinnymi

A Prawda B Fałsz

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Testy online
- Odkryj karty
- Karty fortuny
- Pokaż wszystkie

◀ 7 z 9 ▶

Zasady zdrowego żywienia

Udostępnij

Wordwall

Wordwall Twórz materiały zgodnie ze indywidualnym celem

Strona główna Funkcje Plany cenowe Logowanie Utwórz konto

2:07 ✓ 0

Korzystnie dla zdrowia jest ograniczenie soli, słonych przekąsek i produktów typu fast food

A Prawda B Fałsz

Zmień szablon

MATERIAŁY INTERAKTYWNE

- Test
- Testy online
- Odkryj karty
- Karty fortuny
- Pokaż wszystkie

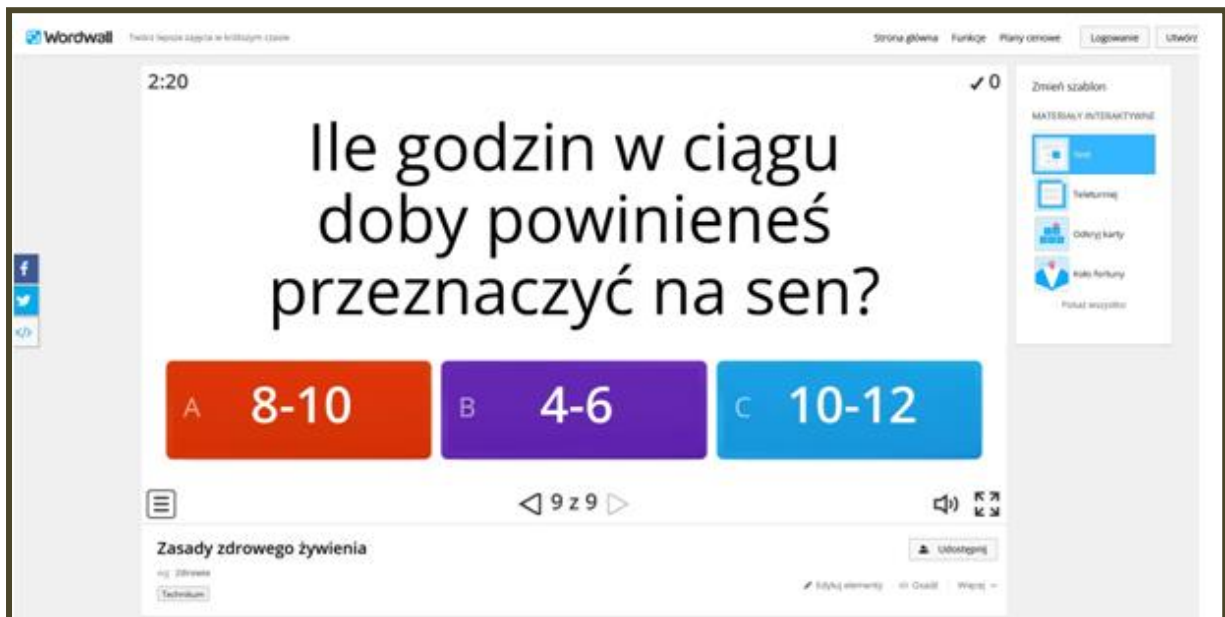
◀ 8 z 9 ▶

Zasady zdrowego żywienia

Udostępnij

Wordwall

Prawidłowe odpowiedzi do Quizu (Ćwiczenia 3):

1	Otyłość może prowadzić do chorób serca	Prawda ✓
2	Wskaż 2 właściwe informacje. Jedzenie słodczy korzystniej zastąpić	orzechami ✓ owocami ✓
3	Wybierając produkty zbożowe najkorzystniej jest spożywać produkty pełnoziarniste	Prawda ✓
4	Dzieci młodzież powinny codziennie mleko lub produkty mleczne. Podaj ile szklanek mleka powinni wypijać?	3 - 4 szklanki ✓
5	Ujemny bilans energetyczny może prowadzić do otyłości	Falsz ✓

9	Ile godzin w ciągu doby powinieneś przeznaczyć na sen?	8-10 ✓
6	Ile posiłków dziennie powinniśmy spożywać wg. podstawowych zasad żywienia?	5 ✓
7	Tłuszcze zwierzęce korzystniej jest zastąpić tłuszczami roślinnymi	Prawda ✓
8	Korzystnie dla zdrowia jest ograniczenie soli, słonych przekąsek i produktów typu fast food	Prawda ✓

Nauczyciel ocenia pracę uczniów na lekcji.

IV. Praca domowa

Treść pracy domowej zapisana na szkolnej platformie Moodle:

Praca domowa dla wszystkich:

Zaproponuj trzy sposoby, które pozwolą zmniejszyć ryzyko wystąpienia otyłości u nastolatków

Praca domowa dla chętnych:

Opracuj jednodniowy jadłospis zgodny z zasadami racjonalnego żywienia wraz z podaniem wartości kalorycznej posiłku.

Literatura i źródła:

- Podręcznik „Biologia na czasie”, Anna Helmin, Jolanta Holeczek, Wydawnictwo: Nowa Era
- Narodowe Centrum Żywności i Żywienia <https://ncez.pzh.gov.pl>
- Skutki otyłości wśród dzieci
https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/21-infografika_otylosc-wsrod-dzieci-i-mlodziezy-na-swiecie.pdf
- Czym jest talerz zdrowego żywienia
https://www.youtube.com/watch?v=x0J3sNNb7_s
- ćwiczenia interaktywne przygotowane w portalu Wordwall